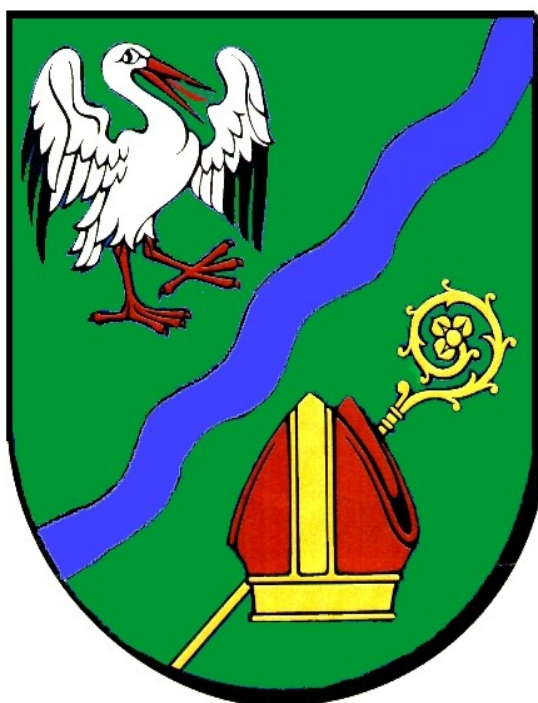

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI TUCHLIN

BRAŃSZCZYK CZRWIEC 2008r.

<u>I. Obszar i czas realizacji Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin.....</u>	<u>5</u>
<u>II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu</u>	<u>5</u>
<u>1. Położenie, powierzchnia, ludność.....</u>	<u>5</u>
<u>2 Historia Tuchlina</u>	<u>5</u>
<u>3. Charakterystyka środowiska przyrodniczego</u>	<u>6</u>
<u>3.1. Ukształtowanie powierzchni i geomorfologia</u>	<u>6</u>
<u>3.2. Klimat.....</u>	<u>9</u>
<u>3.3. Wody powierzchniowe i podziemne</u>	<u>9</u>
<u>3.4. Surowce mineralne.....</u>	<u>10</u>
<u>3.5. Gleby</u>	<u>10</u>
<u>3.6. Szata roślinna i świat zwierząt</u>	<u>11</u>
<u>3.7. Walory turystyczne i kulturowe</u>	<u>12</u>
<u>3.8. Synteza uwarunkowań środowiskowych</u>	<u>16</u>
<u>4. Zagospodarowanie przestrzenne.....</u>	<u>17</u>
<u>4.1. Ludność -jej struktura i prognoza</u>	<u>17</u>
<u>4.2. Zasoby mieszkaniowe - warunki i jakość życia mieszkańców.....</u>	<u>17</u>
<u>4.3. Rolnictwo i gospodarka.....</u>	<u>18</u>
<u>4.4. Sfera społeczna.....</u>	<u>19</u>
<u>4.5. Infrastruktura techniczna</u>	<u>22</u>
<u>4.5.1. Komunikacja</u>	<u>22</u>
<u>4.5.2. Zaopatrzenie w wodę</u>	<u>23</u>
<u>4.5.3. Odprowadzenie ścieków</u>	<u>24</u>
<u>4.5.4. Sieć gazowa.....</u>	<u>25</u>
<u>4.5.5. Ciepło</u>	<u>25</u>
<u>4.5.6 Elektroenergetyka</u>	<u>26</u>
<u>4.5.7. Telekomunikacja</u>	<u>26</u>

<u>III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze ośrodka gminnego.....</u>	<u>26</u>
<u>1. Lista zadań.....</u>	<u>27</u>
<u> Charakterystyka zadania pn odnowa wsi Tuchlin – Remont i przystosowanie budynku OSP na świetlicę wiejską oraz wykonanie ciągu pieszego w miejscowości Tuchlin.....</u>	<u>29</u>
<u>IV. Realizacja zadań.....</u>	<u>32</u>
<u>1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2005-2013.....</u>	<u>32</u>
<u>V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy.....</u>	<u>33</u>
<u>VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin.....</u>	<u>33</u>
<u>VII. Plan finansowy na lata 2005-2013</u>	<u>34</u>
<u>VIII. System wdrażania.....</u>	<u>35</u>
<u>IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.....</u>	<u>35</u>

Wstęp

Wstępna koncepcja polityki kraju zakłada, że województwo mazowieckie jest jednym z sześciu województw, które ma przejąć ciężar ożywienia gospodarczego kraju. Aglomeracja warszawska w perspektywie utrzyma dominację w systemie osadniczym kraju i stworzy węzeł pasm o najwyższej aktywności. Warszawa powinna stać się w przyszłości nowoczesną metropolią europejską. Na obszarze województwa mazowieckiego powstanie centrum kształtujące krajowy system obszarów chronionych, którego jednym z ważnych elementów będą korytarze ekologiczne powiązane z dolinami Wisły, Narwi i Bugu.

Spółeczność Tuchlina podjęła się opracowania Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin który będzie poświęcony sprawom rozwoju miejscowości. Plan będzie określał zestaw działań, które powinny zostać podjęte w określonym czasie i terminie zmierzające do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju Tuchlina.

Plan składa się z dziewięciu rozdziałów opartych na dokumentach źródłowych pochodzących z Urzędu Gminy w Brańszczyku, m.in.

1. Planu Finansowego Gminy lata 2005 – 2013,
2. Dostępnych danych statystycznych Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Warszawie,
3. Dokumentacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy,
4. Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy
5. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy
6. Innych dokumentów.

Plan Odnowy Miejscowości Tuchlin odpowiada trosce lokalnego samorządu o rozwój miejscowości gminnej w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu. Planowanie strategiczne znacznie zwiększa prawdopodobieństwo sukcesu i umożliwi racjonalne gospodarowanie zasobami i potencjałem gminy.

Plan Odnowy Miejscowości Tuchlin jest dokumentem określającym najważniejsze działania mające na celu ciągły rozwój tej miejscowości oraz przewidywane efekty tych działań. Warunkiem powodzenia jest współpraca przy realizacji zamierzeń władz samorządowych, mieszkańców i środowiska przedsiębiorców.

Środki publiczne są podstawowym narzędziem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin. Jednak ich szczupłość, jak i członkostwo w Unii Europejskiej nakłada moralny obowiązek wykorzystania jak największej ilości środków Funduszy Strukturalnych w celu podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego samorządów lokalnych.

Samorząd gminny wytycza i zatwierdza działania - wykonalne technicznie, realne ekonomicznie i akceptowalne społecznie, ale nie może pozostać jedynym ich realizatorem.

Plan Odnowy Miejscowości Tuchlin na lata 2007 – 2013 jest zgodny ze Strategią Rozwoju Powiatu Wyszowskiego opracowaną przez Radę Powiatu w Wyszowie w listopadzie 2001 roku oraz ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Dokument sporządzony jest zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej określonymi w: „Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004-2006. Ogólny podręcznik wdrażania” (Warszawa; styczeń 2004).

I. Obszar i czas realizacji Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin

Obszar: miejscowość Tuchlin

Czas realizacji: lata 2007-2013

II. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu

1. Położenie, powierzchnia, ludność

Miejscowość Tuchlin położona jest w południowo-wschodniej części gminy na skraju Puszczy Białej w Dolinie Dolnego Bugu. W okolicach Tuchlina rozciągają się obszary Łąk Osuchowskich, Starych Bud, Nowych Bud, Udrzyna i Udrzynka oddalona jest 65 km od Warszawy oraz 16 km od Wyszkiwa przy ważnym węźle komunikacyjnym przy trasie międzynarodowej Nr 8 Warszawa-Białystok, która umożliwia komunikację z aglomeracją warszawską.

Powierzchnia sołectwa wynosi 964,44 ha.

2. Historia Tuchlina

Tuchlin jest jedną z najstarszych osad ludzkich na Mazowszu. Był jedną z największych, osadą wczesnośredniowieczną w widłach Bugu i Narwi.

Nazwa wsi wywodzi się od słowa „tuchl” – zgniły, stęchły, gdyż Tuchlin położony jest na terenie bagnistym i podmokłym Na wydmie między Bugiem, a Tuchełką (strumyk wypływający z bagien pod Nagoszewem) w 1959 roku archeolodzy odkryli cmentarzysko kultury przeworskiej, okresu wpływów rzymskich

(II-III w.n.e.) z epoki żelaza. Odkryto tam tzw. groby jamowe, w których znajdowały się przedmioty codziennego użytku, wisiorki ze złotej blaszki, bransolety, zapinki żelazne, paciorki szklane sprowadzane z prowincji rzymskich nad Renem. W grobie popielnicowym znaleziono żelazny grot oszczepu, który należał zapewne do pochowanego tam wojownika. Odkryto również naczynia wykonane przez garncarzy w VI wieku. Cmentarzysko w Tuchlinie przestało istnieć w III w n.e.

Tuchlin znajdował się w rejestrze dóbr biskupich z 1203 roku jako Tuchlyno.

Według językoznawców nazwa wsi może wywodzić się od słów: tęchnąć, stęchły¹. Początków wsi należy szukać już w XII wieku, ponieważ w dokumencie wydanym przez Konrada Mazowieckiego na przełomie XII i XIII wieku wymienia się w składzie okręgu brańskiego również wioskę *Tvchlyno*². Właśnie Tuchlin, Turzyn, Wyszków, Bielino, *Menterze* i *Góra* należały do okręgu w *Brańsku*³.

Tuchlin stanowił przez wieki wioskę biskupią. Jednak w czasie najazdów z XIII i XIV wieku wioska została bardzo zniszczona. Nawet spisy podatkowe z XVI wieku nie notują tej

1 Zierhoffer K, *Nazwy miejscowe...*, s. 369.

2 *Zbiór ogólny spominków.....*, s. 301.

3 Szczepański Janusz, *Dzieje Wyszkiwa.....*, s. 14.

miejscowości, jednak umieścili ją w swoim opracowaniu historycy tworzący pracę: Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku (*Tuchlino*)⁴.

Była to mała wioska zamieszkała przez niewielu kmieci, a po wojnach szwedzkich zapewne zupełnie opustoszała. Właśnie dlatego na początku XVIII wieku biskupi płoccy podjęli decyzję o osadzeniu tu Kurpiów. Lustracja z 1773 roku wspomina, że ta miejscowość „zasadzona była Kurpiami”⁵. Nowi osadnicy płacili czynsz, natomiast kilku „starych” rodzin nadal odrabiało pańszczyznę. Po 1797 roku była to już wioska rządowa.

W czasach pruskich dokładnie wymierzono tę wieś. Liczyła wtedy 1 320 mórg gruntów ornych i 75 mórg lasu. W 1819 roku było tu 19 gospodarzy wysiewających 23 i pół korca zbór ozimych i 38 korców zbóż jarych. Płacili 424 zł czynszu z pól, 4 zł z łąk. Siedmiu gospodarzy miało łąki i pola w lesie. W sumie notowano tu 144 mieszkańców (23 mężczyzn, 21 kobiet, 25 synów, 24 córki młodszych i 18 synów młodszych, 13 córek starszych, 12 parobków, 8 dziewczek). Mieszkańcy wsi mieli: 38 koni, 39 wołów, 39 krów, 41 jałowic, 56 świń, 61 owiec⁶. Oprócz czynszownikó w notowano też 3 chłopów pańszczyźnianych⁷.

W 1827 roku w tej wsi naliczono 15 domy i 159 mieszkańców, w 1885 były już 24 domy i 317 mieszkańców⁸.

Tuchlin w 1921 roku miał 71 domów i 368 mieszkańców, wśród nich 24 Żydów⁹.

Dopiero w 1924 roku powstała 1 klasowa szkoła powszechna. Liczyła początkowo 41 uczniów. Szkoła jednak szybko upadła, gdyż brakuje o niej danych z 1925 i 1930 roku. Jedyną znaną nam z nazwiska nauczycielką była Sabina Fręchewiczówna¹⁰.

3. Charakterystyka środowiska przyrodniczego

3.1. Ukształtowanie powierzchni i geomorfologia

Ośrodek gminny Brańszczyk położony jest (wg Kondrackiego) w obrębie dwóch mezoregionów fizyczno – geograficznych:

- - Międzyrzecza Łomżyńskiego (stanowiącego część makroregionu Niziny Północnomazowieckiej), położonego w widłach dolin Narwi i Bugu. W części południowej mezoregionu rzeźba jest monotonna i płaska. Stanowią ją równiny sandrowe, znaczące liczne przepływy wód roztopowych ku dolinie Bugu. Generalnie piaszczysta wysoczyzna polodowcowa opada stromą krawędzią (do 18m) ku dolinie Bugu.
- - Doliny Dolnego Bugu (stanowiącej część makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej). Mezoregion ten stanowi odcinek doliny między Małkinią (na wschód od obszaru), a Kotliną Warszawską. Ma zróżnicowaną szerokość i obejmuje łąkową terasę zalewową oraz akumulacyjną terasę nadzalewową, lokalnie nadbudowaną zalesionymi wydmami.

4 Mazowsze w drugiej połowie XVI wieku.....

5 Żywirska M, *Puszcza Biała*....., s. 48.

6 *Słownik Geograficzny*....., tom XII, s. 587.

7 Żywirska M, *Puszcza Biała*....., s. 88.

8 Tamże, 58.

9 *Skorowidz miejscowości*....., s. 61.

10 Jemielity W, *Szkoły powszechne*....., s. 54.

W granicach sołectwa Tuchlin wyróżnić można następujące formy morfologiczne

1. Trasa zalewowa doliny Bugu – na ogół płaska powierzchnia dna dolinnego (o nachyleniach do 5%) o zróżnicowanej szerokości (od 800m, w przekroju Turzyn - Kamieńczyk do ok. 4-5 km, w przekroju Budy – Wywłoka, Brzuza), wyniesiona ok. 1–4 m ponad średni poziom lustra wody w rzece, urozmaicona licznymi oczkami wodnymi oraz licznymi starorzeczami i zagłębieniami o podmokłym i zabagnionym dnie.

Powierzchnię terasy budują utwory aluwialne: piaski rzeczne luźne lub średniozagęszczone z domieszką humusu w partiach stropowych, namuły organiczno-piaszczyste oraz torfy (zwłaszcza w obrębie obniżen i starorzeczy), silnie nawodnione, z wodą gruntową w płytkich poziomach 0 -1m p.p.t., miejscami z podmokłościami na powierzchni lub okresowo zalewane. Są to utwory słabonośne lub nienośne.

Obszar terasy jest nieprzydatny dla zabudowy z uwagi na niekorzystne warunki gruntowo – wodne. Podobne warunki gruntowo - wodne występują w obrębie terasy zalewowej dolin rzek: Strugi i Tuchelki oraz ich większych dopływów.

- a) Trasa nadzalewowa doliny Bugu – powierzchnia lekko falista, o nachyleniu do 5%, rozbudowana głównie w rejonie wsi: Brańszczyk, Tuchlin, Nowe Budy, Stare Budy wyniesiona na wysokość 90 – 95m n.p.m. i ok. 3-8 m nad średni poziom lustra wody w rzece, urozmaicona nielicznymi pagórkami wydmowymi i lokalnie starorzeczami (wypełnionymi wodą lub zabagnionymi), oddzielona od dna dolinnego krawędziami erozyjnymi nieciągłymi, lokalnie rozmytymi. Ma ona charakter nieciągły. Występuje w postaci odosobnionych płatów, poprzerrywanych dolinami cieków i rowów.

Zbudowana jest z utworów piaszczysto - żwirowych: piasków różnoziarnistych akumulacji rzecznej ze żwirami oraz lokalnie piasków eolicznych. Są to w zasadzie grunty nośne. Jednak płytki poziom wód gruntowych (do 2m p.p.t.) sprawia, że warunki geologiczno-inżynierskie są na ogół średnio korzystne. Polepszają się one w miarę obniżania zwierciadła wód gruntowych. Zmienne warunki mogą występować w obrębie utworów eolicznych ze względu na ich słabą spistość (mały stopień zagęszczenia gruntu) i tendencję do przemieszczania (w obszarach słabym pokryciu szatą roślinną), choć poziomy wód gruntowych mogą tu być głębsze.

Lokalnie w obrębie terasy nadzalewowej występują obniżenia terenu i obniżenia dolinne wypełnione namułami piaszczysto – organicznymi i utworami torfowymi, z wodą gruntową na płytkich poziomach, miejscami okresowo lub stale na powierzchni, pocięte siecią rowów odwadniających, nie nadające się do zabudowy.

- b) Pagóry wydmore w obrębie terasy nadzalewowej i wysoczyzny – formy o różnych kształtach, wysokości względnej średnio ok. 5 - 6m, miejscami do ok. 8 - 10m zbudowane z piasków eolicznych, luźnych, podatnych na przemieszczanie (pokryte lasem, nieliczne zabudowane).

Stanowią istotny element podnoszący wartość krajobrazową terenu.

Jako formy wymagające ochrony wskazane są do zabezpieczania przed niszczeniem spowodowanym uruchamianiem piasków w wyniku m. in. pozbawiania ich szaty roślinnej, eksploatacji piasku, zabudowy.

c) Wysoczyznowa krawędź erozyjna – północny stok doliny Bugu.

Jest to najbardziej urozmaicona i najatrakcyjniejsza w obrębie terenu gminy forma rzeźby. Tworzy stok o zróżnicowanych wysokościach (dochodzących do 5-12m) i nachyleniach (od stosunkowo niewielkich spadków rzędu 10 – 15%, do powyżej 15%, a lokalnie stromych, podciętych skarp). Krawędź ta nie jest ciągła, lokalnie zanika w wyniku działania procesów denudacyjnych (rejon Brańszczyka, Udrzyna), miejscami rozcinają ją wąwozy, parowy i krótkie suche doliny oraz ciągi komunikacyjne. Zbudowana jest przeważnie z glin, na niektórych odcinkach z utworów piaszczystych. Powierzchnię skarpy częściowo porasta roślinność wysoka (prywatne laski), częściowo jest ona zadarniona. Skarpa na odcinkach zbudowanych z glin i zarośnięta roślinnością jest w zasadzie odporna na działanie procesów erozyjnych, jednak po intensywnych deszczach i roztopach jest narażona na niszczenie w wyniku szeregu procesów: erozji wodnej i denudacyjnych.

Ta forma rzeźby wymaga szczególnej ochrony poprzez utrwalanie jej powierzchni zielenią, zadarnianie, zakrzewianie oraz niezabudowywanie jej podnóży i stoków. Najwłaściwsze jego zagospodarowanie, to wprowadzanie zieleni zabezpieczającej górną krawędź skarpy przed procesami niszczącymi, tworzenie punktów widokowych w miejscach najbardziej atrakcyjnych, łączenie ich ciągami spacerowymi (w obrębie miejscowości letniskowych) i ścieżkami rowerowymi (na terenach otwartych).

d) Wysoczyzna morenowa – posiada charakter silnie zdenudowanej wysoczyzny polodowcowej przemodelowanej przez wody fluwioglacjalne, które zatęrzyły starsze formy lodowcowe, a następnie akumulowały swoje osady w postaci pokryw sandrowych.

Generalnie wysoczyzna jest nachylona ku południowi (ku dolinie Bugu). Jest ona wyniesiona na wysokość rzędu 105 – 115m n.p.m. W części południowej i środkowej ma charakter płaskiej powierzchni (deniwelacje ok. 3m), a lekko falistej w części północno-zachodniej, północnej i wschodniej, w rejonie Udrzynka (deniwelacje w granicach 3 - 7m). Spadki terenu w zasadzie nie przekraczają 5%.

Powierzchnię wysoczyznową rozcinają dwie doliny cieków: Tuchełki i Strugi. Urozmaiceniem powierzchni są również liczne dolinki i zagłębienia denudacyjne o podmokłym lub zabagnionym dnie, a także pagórki wydmore (rozległe i niezbyt wysokie) w zachodniej i północnej części gminy.

Ze względu na obecność na powierzchni lub niekiedy w płytkim podłożu gruntów półprzepuszczalnych i nieprzepuszczalnych i wiążące się z tym niekorzystne stosunki wodne dla gospodarki rolnej, a lokalnie ze względu na płycej utrzymujące się poziomy wód, również w utworach piaszczystych (warunki naturalne objawiają się nadmiernym uwilgoceniem warstw gruntów przypowierzchniowych, lokalnie do okresowej stagnacji wód na powierzchni włącznie), niezbędne było przeprowadzenie regulacji stosunków wodnych dla potrzeb rolniczego użytkowania gleb, zarówno gruntów ornych, jak i trwałych użytków zielonych w dolinach.

Stosunki wodne na obszarze dolinnym zostały uregulowane dzięki zmeliorowaniu znacznej, południowej części gminy w tym na obszarze Starych Bud, tzn. budowie sieci drenarskiej i rowów otwartych.

3.2. Klimat

Pod względem klimatycznym obszar sołectwa Tuchlin należy podobnie jak i cała gmina do regionu Krainy Wielkich Dolin, do tzw. Dzielnicy Podlaskiej. Charakteryzuje się on kontynentalizacją klimatu przejawiającą się w dużej amplitudzie średnich rocznych temperatur, dość nagłymi przejściami w porach roku, niezbyt wielką ilością opadów. Średnia temperatura roczna wynosi 7,1 – 7,2°C (stycznia około -3,5°C, lipca na poziomie +18°C), średnie opady roczne – ok. 550mm (przy czym na okres wegetacyjny przypada średnio 64% rocznej sumy opadów}, długość okresu wegetacyjnego 200 - 210 dni średnio w roku, czas zalegania pokrywy śnieżnej – ok. 80 - 87 dni, termin rozpoczęcia prac polowych – koniec marca. Średnia wartość wilgotności względnej w okresie roku wynosi ok. 80%, przy czym warunki wilgotności są znacznie wyższe w obrębie dolin, niż na terenach wyniesionych. Wskutek podwyższonej wilgotności istnieje na terenach niżej położonych tendencja do tworzenia się mgieł lokalnych.

Najkorzystniejsze warunki klimatyczno-zdrowotne występują w obrębie:

- terenów otwartych wysoczyzny – na obszarach o korzystnej ekspozycji południowej – dobre nasłonecznienie, dobre warunki termiczne, znaczne wyniesienie ponad dno doliny – dobre przewietrzanie terenu, dobre warunki wilgotnościowe, rzadkość występowania mgieł.

Średnio korzystne warunki występują na obszarze:

- terasy nadzalewowej – średnie warunki (gorsze warunki termiczne, wilgotnościowe, solarne), wzbogacają je siedliska borów sosnowych, stwarzające specyficzny zdrowy mikroklimat, dogodny dla rozwoju funkcji rekreacyjnej,
- terenów wysoczyzny otoczonych lasami i terenów silnie zalesionych – utrudnione, niedostateczne przewietrzanie obszarów, słabe nasłonecznienie, często występujące mgły poranne, znaczna wilgotność,

Niekorzystne lub mało korzystne warunki topoklimatyczne posiadają:

- terasa zalewowa doliny Bugu, Tuchełki i Strugi – strefy częstych inwersji termicznych (zalegania lub spływu chłodnych mas powietrza), złe warunki solarne i wilgotnościowe, częste mgły i przymrozki, obszary o charakterze korytarzy wentylacyjnych,
- boczne dolinki i obniżenia w obrębie wysoczyzny – również częściowo narażone na inwersje, o gorszych warunkach solarnych i wilgotnościowych. Spełniają rolę rynien grawitacyjnego spływu chłodnych mas powietrza i wód okresowych ku dolinie.

3.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Tuchlin leży w zlewni Bugu. Dział wodny III stopnia pomiędzy zlewnią Bugu, a zlewnią Narwi przebiega równoleżnikowo na północy gminy.

Teren odwadniany jest więc przez rzekę główną Bug, jej dopływy: Strugę i Tuchełkę oraz ich dopływy i rowy dolin bocznych w obrębie wysoczyzny i terasy nadzalewowej.

Sieć dolinna w obrębie wysoczyzny jest dość silnie rozwinięta. Główne rzeczki: Tuchełka posiadają licznie rozgałęzione odnogi dolin bocznych, którymi płyną drobne ciekły, a w większości aktualnie rowy melioracyjne. Istotnym elementem wód powierzchniowych są

liczne rozlewiska, podmokłe łąki i bagniska, pełniące rolę naturalnych zbiorników retencyjnych.

Obniżenia terenowe o utrudnionych warunkach odpływu powierzchniowego i słabej przepuszczalności gruntów odwadniane są miejscami sztucznie, poprzez system rowów melioracyjnych. Znaczna część wód opadowych infiltruje też w głąb piaszczystych utworów przepuszczalnych i jest drenowana ku dolinie Bugu.

Wody podziemne

Cała gmina leży w obrębie GZWP nr 215A. Jest to zbiornik porowy, o warstwie wodonośnej w utworach triasowych i średniej głębokości ujęć ok. 180 m. Ze względu na naturalne zabezpieczenia od wpływów z powierzchni, nie jest on objęty strefą ochrony. Jest to piętro wodonośne nie użytkowane przez ujęcia funkcjonujące na terenie gminy.

Tak więc teren całej niemal gminy leży w strefie wysokiej ochrony (OWO) GZWP.

Nakłada to na władze gminy szczególną troskę o ochronę wód podziemnych polegającą na zakazie lokalizacji inwestycji mogących wpływać negatywnie na stan czystości gruntów i wód, takich jak: wysypiska bez odpowiednich zabezpieczeń podłoża, inwestycje związane z transportem i magazynowaniem substancji ropopochodnych oraz innych toksycznych, stacje paliw bez specjalnych izolacji podłoża i innych. Gospodarowanie rolne na obszarze OWO wymaga ustalenia właściwych zasad nawożenia gleb i stosowania środków ochrony roślin. Inwestycje w tym obszarze powinny być realizowane przy zastosowaniu wszelkich zabezpieczeń technicznych dla ochrony środowiska, szczególnie wód.

W gminie prowadzone są systematyczne badania jakości zwykłych wód podziemnych w ramach krajowego monitoringu w otworze obserwacyjno-pomiarowym w ujęciu czwartorzędowym na terenie Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku. Wg badań z 1998r. wody tego ujęcia znajdowały się w klasie Ib, co oznacza, że są to wody o wysokiej jakości. Ujmowana warstwa wodonośna III poziomu występuje tu na głębokości 55,3 – 90m. Stanowią ją piaski drobno i średnioziarniste. Wydajność maksymalna wynosi 44,72m³/h.

Wydajność ujęć na terenie gminy waha się w granicach 25 - 64 m³/h.

3.4. Surowce mineralne

Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża surowcowe, ujęte w „Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce – wg stanu na 31.12.2000r.”

Istnieje natomiast kilka rozpoznanych rejonów występowania surowców okruchowych (piaski, żwiry) oraz lokalnie surowce ilaste (gliny, iły). Są one eksploatowane na potrzeby lokalne mieszkańców.

3.5. Gleby

Na obszarze gminy dominują generalnie gleby słabe, wykształcone na podłożu piaszczystym w obrębie wysoczyzny. Ich wartość rolnicza jest dość słaba, należą do kompleksów żytnich słabych i najslabszych (żytnio-łubinowego), lokalnie tylko żytniego dobrego, a w klasyfikacji bonitacyjnej do V lub VI klasy.

W rejonie Brańszczyka oraz Nowego Brańszczyka na obszarach wysoczyznowych występują w większych obszarowo zespołach gleby zaliczane do dobrych, tj. III klasy bonitacyjnej.

Gleby także dobre klasy IV, chronionej przed zmianą użytkowania występują w rejonie Brańszczyka.

Gleby klas średnich IVa i IVb występują w zwartych kompleksach jedynie w południowej części gminy (sołectwa: Brańszczyk, Brańszczyk Nowy, Turzyn, Trzcianka, Niemiry, Przyjmy).

W rejonie Brańszczyka Nowego, Niemir i Przyjm występują niewielkie płyty gleb chronionych IIIa i b klasy bonitacyjnej (ok. 1,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych).

Większą część den dolinnych zajmują słabe i średnie użytki zielone klas V – VI, które zajmują prawie 22% powierzchni użytków rolnych. Gleby chronione III (ok. 0,5%) i IV (powyżej 12% powierzchni użytków rolnych) klasy bonitacyjnej występują w rejonie Bud Starych, częściowo Brańszczyka, Przyjm i Udrzyna.

Rejon południowy gminy (głównie sołectwa wokół wsi gminnej Brańszczyk) charakteryzuje duży udział kompleksów bardziej przydatnych rolniczo, co znajduje wyraz w klasyfikacji bonitacyjnej gleb (klasy IV i III).

3.6. Szata roślinna i świat zwierząt

Morfologiczny podział gminy i uwarunkowania przyrodnicze odzwierciedlają intensywność pokrycia terenu szatą roślinną, zwłaszcza zielenią wysoką, jak również jej charakter. W obszarze gminy szata roślinna jest zróżnicowana pod względem jakości, intensywności i rangi.

Mało zróżnicowana rzeźba terenu: rozległe

i płaskie, często podmokłe doliny z jednej strony oraz pokrywy utworów piaszczystych z drugiej, spowodowały, że blisko 62% powierzchni gminy zajmują zbiorowiska roślinne o dużym potencjale biotycznym: lasy oraz łąki (zajmujące około 16% powierzchni gminy).

Lasy stanowią w gminie znaczną powierzchnię (45,7%) i są jednocześnie najważniejszą grupą zbiorowisk pod względem walorów krajobrazowych, ekologicznych i przydatności gospodarczej.

Hydrologicznie obszary leśne gminy położone są w zlewni Bugu i Narwi. Przez tereny lasów przepływają: rzeczka Struga oraz niewielkie bezimienne ciek wodne i rowy melioracyjne. Mimo, że teren lasów jest stosunkowo ubogi w ciek wodne, występuje tu dość dużo śródleśnych oczek wodnych i bagienek, tworzących niewielkie naturalne zbiorniki retencyjne, korzystnie wpływające na biocenozę leśną.

Gleby nadleśnictwa wytworzyły się głównie na piaskach rzeczno – lodowcowych oraz wydmach o różnym stopniu żyzności i wilgotności.

Dominującymi typami siedliskowymi w lasach gminy są bór mieszany świeży, bór świeży i las mieszany świeży. W obniżeniach dolinnych dominują ols i las wilgotny.

Najcenniejszymi drzewostanami są tu drzewostany sosnowe. Występuje tu cenny rodzimy ekotyp sosny wywodzący swój rodowód z pierwotnych lasów Puszczy Białej. W obszarze gminy występują także lasy ochronne: wodochronne, lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych oraz wyłączone drzewostany nasienne. Pozostałe to lasy gospodarcze.

Obecnie, w związku z brakiem przemysłu i ekstensyfikacją rolnictwa, głównym zagrożeniem dla lasów gminy jest coraz częstsze przeznaczanie terenów leśnych na cele nieleśne – głównie mieszkaniowe. Warunki przyrodnicze terenu i sposób jego użytkowania przesądziły o charakterze krajobrazu, w którym oprócz kompleksów leśnych dominują obszary pól uprawnych, poprzecinane kępami śródpolnych zadrzewień i pasmami drzew przydrożnych.

Cenną grupę roślinności stanowią zbiorowiska roślinności źródliskowej, wodnej, bagiennej i łąkowej, towarzyszącej licznym strugom, rowom i rzekom. Dominują tu siedliska łąkowe i łąkowe z olchą, wierzbą i topolą oraz rozległe obszary łąk poprzetykane kępami zieleni krzewiastej. W zagłębieniach bezodpływowych wykształciły się torfowiska niskie. Doliny cieków użytkowane są głównie jako łąki kośne i pastwiska. Równinne wyniesienia użytkowane są jako grunty orne.

Szczególny charakter pod względem intensywności szaty roślinnej ma dolina Bugu, która stanowi fragment rozległych, zwartych kompleksów leśno-łąkowych. W dnie dolinnym dominują rozległe łąki, zarośla łąkowe, lokalnie niezwykle cenne pod względem walorów przyrodniczych - lasy olchowe. Będąc ciekawym obiektem krajobrazowym spełniają również istotną rolę retencyjną oraz ostoi ptactwa i zwierząt.

Wskazane są do bezwzględnej ochrony przed degradacją, zwłaszcza zmianą stosunków wodnych, zmieniających naturalne warunki siedliskowe.

Lasy łąkowe i olsy są naturalnymi zbiornikami wody. Spory ich fragment występuje na północ od wsi Budy Nowe. Pełnią one funkcje wodochronne.

Zróżnicowanie siedliskowe i środowiskowe decyduje o jego wysokich walorach krajobrazowych, fitosocjologicznych i faunistycznych. Zarówno lasy olszowe, jak i roślinność torfowa stwarzają liczne dogodnie nisze ekologiczne dla ptactwa i zwierząt wodno-błotnych, co znajduje odzwierciedlenie w planach utworzenia tu rezerwatu ornitologicznego. Świat ptaków w dolinie Bugu jest szczególnie różnorodny. Występuje też wiele gatunków ssaków, m.in. zające, lisy, jelenie, sarny, łosie, dziki, gadów, jak np.: jaszczurka zwinka, gniewosz plamisty, zmija zygzakowata i innych przedstawicieli fauny.

Występuje tu szereg chronionych i rzadkich gatunków flory (m.in. widłak jałowcowaty, podkolan biały, porzeczka czarna, czermień błotna, nercznica i inne) oraz pospolitych, jak: jałowiec pospolity, kruszyna pospolita i leszczyna, grzyby, borówki – czernica i brusznica, maliny, jeżyny i poziomki.

Cała zieleń, ze względu na jej przyrodniczą rolę powinna być utrzymana, podlegać ochronie przed wycinaniem, niszczeniem oraz zabiegom pielęgnacyjnym.

3.7. Walory turystyczne i kulturowe

Walory przyrodniczo-krajobrazowe miejscowości Brańszczyk i otaczających ją obszarów wzdłuż doliny Bugu predysponują teren do większego wykorzystania turystyczno-wypoczynkowego.

Wg „Koncepcji wykorzystania turystycznego rzeki Bug” dla zagospodarowania turystycznego rzeki niezbędna jest rozbudowana

sieć infrastruktury turystycznej w miejscowościach o funkcjach recepcyjnych, do jakich zaliczono między innymi miejscowość Tuchlin. Stworzenie infrastruktury turystycznej w postaci: punktów informacji turystycznej, schronisk młodzieżowych, stacji turystycznych, hoteli, pensjonatów, pokoi do wynajęcia, kempingów urządzonych, pól biwakowych i namiotowych, ośrodków wypoczynkowych, parkingów, stanic i przystani wodnych, plaż i kąpielisk, jest szansą dla rozwoju gminy, której walory przyrodnicze są atutem dla tej funkcji.

Proponuje się ponadto wykorzystanie rzeki Bug do rozwoju turystyki kajakowej i żeglarskiej.

Zagospodarowanie przystani wodnych, stanic i wyznaczenie szlaków wodnych w powiązaniu ze szlakami pieszymi na terenie Puszczy Białej oraz promocja regionu może być istotnym elementem ożywienia tego obszaru.

Dzięki dogodnemu położeniu geograficznemu, rozbudowanej infrastrukturze technicznej, walorom krajobrazowym i czystym ekologicznie terenom na terenie wsi Tuchlin istnieje możliwość rozwoju agroturystyki.

Walory kulturowe Tuchlina

Zgodnie z przepisami ustawy z 23 lipca o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003, Nr 162, poz. 1568) zabytki znajdujące się w ewidencji zabytków podlegają ochronie.

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Wszelkie prace konserwatorskie, roboty budowlane przy zabytkach i w otoczeniu zabytków wpisanych do rejestru wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Obiekty nieruchome z terenu Tuchlina znajdujące się w ewidencji zabytków:

Tuchlin	1	<i>Dom drewniany</i>
	16	<i>Dom drewniany</i>
	41	<i>Dom drewniany</i>

Walory środowiskowe

Tuchlin położony jest na terenie obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”, utworzonego na podstawie porozumienia dawnych 5 województw Polski północno-wschodniej, podpisanego w Białowieży 13 maja 1988r., potwierdzonego w grudniu 1990r. Celem porozumienia jest realizacja idei ekorozwoju, tj. harmonijnego rozwoju społeczno-

gospodarczego obszaru wraz z racjonalnym wykorzystaniem walorów środowiska przyrodniczego i zasobów kulturowych. Rozwój obszaru odbywać się powinien poprzez:

- racjonalne wykorzystanie i gospodarowanie zasobami i walorami przyrody, niedopuszczając do ich degradacji i zubożenia,
- rozwój rolnictwa ekologicznego i lokalne przetwórstwo wysokiej jakości płodów rolnych, ziół i produktów pszczelarskich,
- turystykę specjalistyczną, wypoczynek, lecznictwo sanatoryjne,
- racjonalne gospodarowanie wodą,
- energooszczędne inwestowanie z wykorzystaniem lokalnych źródeł,
- gospodarkę leśną uwzględniającą środowiskową funkcję lasów,
- kultywowanie i ochronę różnorodności kulturowej.

Inicjatorzy porozumienia wiążą realizację koncepcji Zielonych Płuc Polski z założeniami Światowej Strategii Ochrony Przyrody oraz rozwijaniu na tej podstawie działalności i współpracy gospodarczej, naukowej i turystycznej w skali krajowej i międzynarodowej. Projektowany Nadbużański Park Krajobrazowy stanowi integralny element układu funkcjonalno-przestrzennego Zielonych Płuc Polski. Ponadto gmina Brańszczyk objęta Europejską Siecią NATURA – 2000.

Mocne i słabe strony środowiska przyrodniczego i kulturowego Powietrze

Generalnie warunki aerosanitarne na terenie miejscowości gminnej są bardzo dobre.

Brak jest obiektów, które mogłyby ważyć na pogorszenie stanu czystości powietrza.

Jedynymi lokalnymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są kotłownie nielicznych obiektów produkcyjnych, usługowych i gospodarstw indywidualnych oraz ponadlokalne drogi, głównie droga krajowa nr 8 na Białystok, o dużym nasileniu ruchu pojazdów, w tym dużym udziale ciężkich.

Okresowe uciążliwości wywołane skumulowaną emisją z palenisk gospodarstw domowych i pogorszenie standardów aerosanitarnych mogą wystąpić na terenach niżej położonych (inwersyjnych), zwłaszcza na terasie nadzalewowej oraz w rejonach mało otwartych na przewietrzanie, w sytuacji niekorzystnych warunków pogodowych (słabe wiatry lub cisze, inwersje termiczne), zwłaszcza w okresach zimowych (grzewczych).

Wody powierzchniowe i podziemne

Problem czystości wód powierzchniowych jest problemem ponadlokalnym. Rzeka Bug niesie wody ponadnormatywnie zanieczyszczone. Od szeregu lat (1988-96) prowadzi wody pozaklasowe (NON). Pośrednim źródłem zanieczyszczeń Bugu są jego dopływy, na odcinku przebiegającym przez gminę do Bugu uchodzi rzeka Liwiec, również od szeregu lat prowadząca wody nie odpowiadające normom. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż od 1998r. badania czystości Bugu stwierdzają poprawę stanu jego czystości. Poprawa stanu czystości wody w rzece może nastąpić jedynie w wyniku współdziałania władz wszystkich powiatów leżących w obrębie zlewni Bugu, a także współpracy międzynarodowej (wody Bugu dopływają do Polski znacznie zanieczyszczone) na rzecz poprawy gospodarki wodno-ściekowej terenu.

Na stan czystości rzek duży wpływ, oprócz zanieczyszczeń niesionych z innych obszarów położonych w wyższych partiach zlewni, mają również znaczny wpływ spływy powierzchniowe nawozów mineralnych i środków ochrony roślin stosowanych w rolnictwie.

Wody Bugu i jego dopływów są wykorzystywane do celów rolniczych, potrzeb hodowli ryb oraz rekreacyjnych. W obrębie zlewni występuje szereg atrakcyjnych turystycznie wartości przyrodniczych. Te czynniki predestynują do skutecznych działań w obszarze zlewni, w kierunku poprawy czystości wód rzeki do osiągnięcia wymaganej I klasy. Brak jest rozpoznania czystości wód pozostałych rzek i cieków w gminie.

Wraz ze wzrostem zwodociągowania wsi, wzrasta zagrożenie dla czystości gleby i wód z powodu niedostatecznie rozwiniętego systemu kanalizacji i występujących potencjalnie nieszczelnych (zwłaszcza starych) zbiorników na nieczystości ciekłe.

Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Gmina objęta jest zorganizowanym systemem wywozu nieczystości stałych. Jednakże nie posiada własnego wysypiska odpadów. Z terenu gminy odpady trafiają na składowisko zlokalizowane w Ostrołęce i Ostrowi Mazowieckiej. Wywozem zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Komunalne w Ostrołęce.

W chwili obecnej jedynie część odpadów jest przetwarzana, a część surowców odzyskiwana. W następstwie modernizacji urządzeń w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunalnym w Ostrołęce przewiduje się wzrost surowców odzyskiwanych z odpadów.

Problemem gminy pozostają obecnie dzikie wysypiska, które zanieczyszczają lokalnie tereny leśne, zagłębienia poeksploatacyjne, skarpy dolin.

Władze gminne powinny dążyć do promowania i rozpowszechniania segregacji odpadów w gminie na poziomie gospodarstw domowych. Dzięki temu proces odzyskiwania materiałów z odpadów oraz ich utylizacji w będzie efektywniejszy

Zagrożenia powodziowe

Głównym problemem gminy jest częste zagrożenie powodziowe w dolinie Bugu. Rzeka Bug charakteryzuje się nieregularnością hydrologiczną. Roztopy w dorzeczu rozpoczynają się najpierw w jej górnym biegu, później w środkowym i ujściowym. Taka sytuacja stwarza wysokie fale powodziowe. Amplituda wahań poziomu wód wynosi średnio w granicach 4 do 4,5 m. Najwyższe stany występują w miesiącach marzec – kwiecień. W okresach katastrofalnych wody wylewają na terasę nadzalewową.

Wobec faktu, że Bug należy do jednej z nielicznych rzek dzikich, nie zagospodarowanych i w małym stopniu zabezpieczonych obwałowaniami, stwarza ona ludności zamieszkałej w dolinie liczne kłopoty poprzez częste zalewanie domów i gospodarstw. Prognozowany zasięg zagrożenia powodziowego w gminie wynosi: ok. 2500ha powierzchni zalewowych oraz 374 osoby zagrożone (wg „Strategii zrównoważonego rozwoju powiatu wyszkowskiego – raportu diagnozy stanu powiatu – sierpień 2001r.”).

Występujące tu wezbrania powodziowe zaliczane są do powodzi opadowych oraz roztopowozatorowych. Wezbrania powodziowe roztopowe (z wyjątkiem zatorowych) przypadają na III dekadę marca i I połowę kwietnia. Na Bugu w okresie zimowo-wiosennym kilkakrotnie każdego roku notuje się przekroczenie stanu ostrzegawczego, a czasem i alarmowego na niewielką skalę.

Najgroźniejsze są jednak powodzie nie opadowe, ale powodzie zatorowe. Są one trudne do przewidzenia.

Zagrożenia powodziowe są problemem powodującym znaczne ograniczenia terenu dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego także w ośrodku gminnym.

Toteż w celu przeciwdziałania powodziom w gminie wybudowano w latach 80-tych wały przeciwpowodziowe o łącznej długości 9280 mb, które chronią 2530ha użytków rolnych we

wsiach Budy Stare, Tuchlin, Udrzynek i Udrzyn. Przewiduje się budowę dalszego odcinka wałów. Pilną potrzebą jest zwłaszcza budowa wału na odcinku Budy –Brańszczyk (ok.4000mb). W strefie zagrożenia powodziowego znajduje się duży teren budownictwa letniskowego we wsi Brańszczyk-Nakieł, który nie zostanie ochroniony projektowanym wałem.

Nie wskazana jest natomiast regulacja doliny, gdyż przebiega ona w terenach o cennych wartościach przyrodniczo – krajobrazowych, wskazanych do ochrony.

3.8. Synteza uwarunkowań środowiskowych

Z analizy stanu istniejącego środowiska przyrodniczego ośrodka gminnego, jego naturalnych cech, walorów i zasobów, a także zagrożeń urbanizacyjnych, zarówno dla tego środowiska, jak i środowiska życia człowieka, wynika szereg uwarunkowań i wniosków do Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin:

1. Miejscowość Tuchlin ma charakter rolniczy. Charakteryzują ją gospodarstwa indywidualne, (60 gospodarstw rolnych) najczęściej średniej i małej wielkości. Grunty rolne należą tu w większości do średnich i słabych klas jakości. Płytko występujące wody gruntowe w obrębie obniżeń doliny Bugu tworzą warunki przyrodnicze dla rodzimych użytków zielonych, które zajmują w gminie stosunkowo duże powierzchnie. Jednak, zwłaszcza na glebach piaszczystych, z punktu widzenia potrzeb rolnictwa, występują deficyty wody. Również naturalne warunki nie predysponują do tworzenia się gleb o wysokich klasach bonitacyjnych.
2. Rzeźba terenu jest urozmaicona.
3. Rzeźba i budowa geologiczna generalnie nie stwarzają w sposób znaczący barier w zainwestowaniu terenu.
4. Brak jest surowców mineralnych o znaczeniu ponadlokalnym, istniejące surowce służą potrzebom budowlanym mieszkańców obszaru.
5. Z punktu widzenia warunków klimatycznych dogodne warunki dla zabudowy mieszkaniowej. Dna dolin najbardziej są wskazane pod dotychczasowe wykorzystanie, tj. pod łąki i pastwiska.
6. Aktualnie ważnym problemem jest nie w pełni uporządkowana gospodarka ściekowa, tj. brak rozwiniętego systemu kanalizacji sanitarnej. Niezbędny jest jej rozwój głównie o większej koncentracji zabudowy mieszkaniowej i usługowej. Potrzeba rozbudowy sieci kanalizacyjnej w Gminie Brańszczyk nie może być bagatelizowana. Pierwszym argumentem jest występowanie pod powierzchnią gminy rozległych zasobów wód podziemnych wykorzystywanych przez ludzi. Przedostanie się do warstw wodonośnych substancji chemicznych czy też organicznych doprowadzi do skażenia zasobu. Zagrożenie takie w gminie niosą osadniki gnilne, doły chłonne, ustępy suche i zbiorniki typu „szambo”. Tego typu zbiorniki stanowią również niebezpieczeństwo dla wód powierzchniowych. Zanieczyszczenie cieków wodnych w perspektywie może doprowadzić do degradacji środowiska. To natomiast obniży atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną gminy.
7. Niezbędna jest również ponadregionalna jedność w celu doprowadzenia do poprawy czystości wód rzeki Bug.
8. Wskazany jest rozwój systemu segregacji odpadów we wsiach oraz konieczność likwidacji „dzikich” wysypisk. Należy dążyć do wprowadzenia selektywnej zbiórki

odpadów już u wytwórcy, co zwiększy ilość pozyskiwanych surowców wtórnych oraz zmniejszy balast składowany na wysypisku.

9. Dzięki dogodnemu położeniu geograficznemu, rozbudowanej infrastrukturze technicznej, walorom krajobrazowym i czystym ekologicznie terenom, gmina Brańszczyk, w tym Tuchlin przygotowana jest do podejmowania gości, turystów i inwestorów.
10. Największymi atutami stanowiącymi o atrakcyjności Tuchlina są niewątpliwie walory przyrodnicze: czystość powietrza, rzeki, bogactwo runa leśnego i dzikiej zwierzyny oraz ostoja wielu gatunków ptaków (w tym liczne siedliska bociana), dukty leśne z oznakowanymi szlakami na wędrowki piesze, turystykę rowerową, konne przejażdżki. Meandry i zakola rzeczne dogodne na spływy kajakowe i sport wędkarski oraz tereny łowieckie stanowią bazę dla wszystkich rodzajów rekreacji, turystyki i czynnego wypoczynku. Miejscowość Tuchlin ma także charakter letniskowy, z wieloma działkami rekreacyjnymi. Od kilku lat rozwijają się również gospodarstwa agroturystyczne.
W uznaniu właśnie wysokich walorów przyrodniczych gminy podjęto działania zmierzające do utworzenia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.
11. Z uwagi na walory krajobrazowe wskazane jest zagospodarowanie turystyczne rzeki Bug, szczególnie w formie spływów kajakowych.
12. W zagospodarowaniu obszaru gminy zakłada się rozwój rolnictwa ekologicznego, gospodarki leśnej i agroturystyki. W planach perspektywicznych omawianego terenu należy położyć duży nacisk na poprawę infrastruktury wsi poprzez budowę oczyszczalni ścieków, zorganizowanie właściwej selekcji i odbioru śmieci, gazyfikację,
13. Bezwzględnym zakazem zabudowy powinny być objęte tereny zalewowe, chyba że zostaną skutecznie ochronione wałami przeciwpowodziowymi.
14. Wskazany jest zakaz zmniejszania powierzchni o dużym potencjale przyrodniczym (lasy, użytki zielone, wody powierzchniowe).

4. Zagospodarowanie przestrzenne

Przeznaczeniem podstawowym miejscowości Tuchlin jest zabudowa siedliskowa, występująca głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych, tereny letniskowe, które występują głównie przy rzece Bug zajmują 25 % całej zabudowy Tuchlina. Wokół zabudowy znajdują się użytki rolne, łąki i pastwiska zajmując 23,9 % sołectwa.

4.1. Ludność – jej struktura i prognoza

Pod względem zaludnienia Tuchlin należy do średnich sołectw w gminie.

W 2005 r. zamieszkiwało ją 234 osoby.

Na przestrzeni ostatnich lat liczba ludności w Tuchlinie jest ustabilizowana na poziomie 230. mieszkańców.

Zakłada się w perspektywie 10-15 lat niewielki wzrost liczby mieszkańców Tuchlina do 300 mieszkańców.

4.2. Zasoby mieszkaniowe - warunki i jakość życia mieszkańców

Ludność Tuchlina w 2001r. zamieszkiwała w 75 mieszkaniach o łącznej powierzchni użytkowej 7440 m².

Warunki mieszkaniowe ludności gminy przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Wskaźniki
średnia wielkość mieszkania (m ² pow. użytkowej)	99,2
zagęszczenie mieszkań (liczba osób na 1 mieszkanie)	2,4
warunki zamieszkania m ² powierzchni użytkowej na 1 osobę	10,7

Istotnym elementem rozwoju warunków życia mieszkańców jest dynamika budowy domów mieszkalnych. Z analizy wniosków zgłoszonych do m. in. planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego gminy wynika, że istnieje stosunkowo duże zapotrzebowanie na budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne.

W ostatnich latach odnotowano istotne zmiany w liczbie izb i powierzchni użytkowej mieszkań, przy właściwie nie zmienionej ilości mieszkań zamieszkałych. Świadczy to o dokonanej w tym okresie wymianie starej substancji mieszkaniowej i oddawaniu do użytku mieszkań większych niż poprzednie oraz rozbudowie mieszkań już istniejących.

4.3. Rolnictwo i gospodarka

Rolnictwo

Główną funkcją wsi jest obecnie rolnictwo. Pod względem rolniczym charakteryzuje się ona następująco:

a) użytkowanie ziemi

Miejscowość Tuchlin należy do sołectw powierzchniowo pod względem użytków rolnych małych w gminie, gdyż jej obszar obejmuje 231,19 ha a zamieszkuje je 234 osób.

Z 964,44 ha powierzchni sołectwa 101,92 ha stanowią grunty orne, łąki i pastwiska 129,27 ha, lasy 571,97 ha a pozostały grunty 161,28 ha. W sołectwie jest 60 gospodarstw indywidualnych o średniej powierzchni ok. 3,5 ha.

W obrębie sołectwa występują gleby klas słabych V i VI (50% pow. użytków rolnych), wykształcone na piaskach ze żwirami oraz piaskach pylastych. Nie stanowią one ograniczenia dla zainwestowania pozarolniczego. Gleby klasy średniej IVb występują w zwartych kompleksach w południowej części sołectwa i zajmują się to głównie pastwiska i łąki ok. 50% ogólnej powierzchni użytków rolnych.

b) Struktura własnościowa i wielkość gospodarstw

Jedyną formą własności w strukturze władania gruntami na obszarze gminy jest gospodarka indywidualna. W gospodarce indywidualnej produkcja rolnicza prowadzona jest przez 60 gospodarstw.

Średnia wielkość gospodarstwa ogółem kształtuje się na poziomie 3,5 ha.

c) Produkcja roślinna

W strukturze zasiewów w ostatnich latach nie nastąpiły istotne zmiany.

Największy udział w strukturze zasiewów zajmują zboża oraz ziemniaki.

d) Produkcja zwierzęca

W produkcji zwierzęcej podstawowym kierunkiem jest chów trzody chlewnej i bydła.

Obecnie rolnictwo pozostaje jedną z głównych funkcji rozwojowych obszaru sołectwa. Ze względu na wysoki udział gleb słabych, które są trwałym uwarunkowaniem przyrodniczym rolnictwa wsi mają one decydujący wpływ na sytuację ekonomiczną ludności rolniczej. Gleby niskourodzajne, głównie klas V i VI winny być w przyszłości sukcesywnie zalesiane.

Jedną z korzystnych obecnie form aktywizacji rolnictwa jest promowanie i organizacja rozwoju agroturystyki.

Identyfikacja problemów

Mocne strony

-
- 50% powierzchni użytków rolnych w klasie V oraz VI, co umożliwia rozszerzenie dolesienia,
- wzrost zainteresowania rolników powiększaniem gospodarstw, zwłaszcza dotyczy to gospodarstw towarowych oraz zgłaszanie potrzeby scalania gruntów,
- wyspecjalizowane rejony produkcji mleka i produkcji ziemniaka jadalnego mają szansę pogłębienia specjalizacji oraz poprawy organizacji zbytu poprzez tworzenie związków producentów,
- uzyskiwane dobre wyniki produkcyjne pozwalają na poprawę konkurencyjności produkcji.

Słabe strony

- stosunkowo niekorzystna struktura gospodarstw rolnych,
- zagrożeniem dla rozwoju produkcji roślinnej może być stale rosnący deficyt wody zwłaszcza w okresie wegetacji, co powoduje, że intensyfikacja produkcji roślinnej będzie się wiązać z koniecznością kosztownych inwestycji nawadniających,
- wysokie zakwaszenie gleb i niska zasobność w składniki pokarmowe, zwłaszcza magnez, utrudnia poszerzenie powierzchni wyżej plonujących i bardziej wartościowych gatunków gleb uprawnych,
- niewielki udział gleb bardzo dobrych w użytkowaniu rolniczym IV gruntów,
- wysoki udział słabych gleb klasy V oraz VI stawia pod znakiem zapytania opłacalność produkcji wielu gospodarstw,
- niski poziom wykształcenia hamuje odpływ nadwyżek siły roboczej z rolnictwa,
- podobna sytuacja wśród użytkowników gospodarstw rolnych utrudnia procesy modernizacji i przekształceń w rolnictwie,
- mała aktywizacja gospodarcza wsi w zakresie rozwoju działalności gospodarczej, pozarolniczej.

4.4. Sfera społeczna

Oświata i wychowanie

a) Szkolnictwo podstawowe

Dzieci z terenu Tuchlina uczęszczają do Publicznej Szkoły Podstawowej w Nowych Budach, Publicznego Gimnazjum w Brańszczyku. Dzieci w wieku ponadgimnazjalnym uczęszczają do szkół w Wyszkuwie.

Służba zdrowia i opieka społeczna

W zakresie opieki zdrowotnej mieszkańcy gminy oraz miejscowości Tuchlin korzystają m.in. z Przychodni Lekarskiej w Brańszczyku. Placówka ta zatrudnia lekarzy rodzinnych i stomatologów.

W zakresie leczenia specjalistycznego otwartego i zamkniętego mieszkańcy Tuchlina korzystają z placówek lekarskich zlokalizowanych w Wyszkuwie.

Administracja

Mieszkańcy wsi Tuchlina korzystają z pomocy placówek administracyjnych znajdujących się w Brańszczyku. Są to:

- Urząd Gminy,
- Komisariat Policji,
- Bank Spółdzielczy w Ostrowi Maz., Oddział w Brańszczyku.

Kultura

Bazę lokalową dla działalności kulturalnej mieszkańców całej gminy stanowi Gminne Centrum Kultury Informacji Sportu i Rekreacji wraz z biblioteką publiczną zlokalizowane w Brańszczyku. Sieć bibliotek wyposażona jest w 30 tys. woluminów. Korzysta z nich ponad tysiąc czytelników.

Do obiektów kultury należy również kościół rzymsko-katolicki.

Łączność

Na terenie Tuchlina działa placówka pocztowo-telekomunikacyjna obsługująca swym zasięgiem obszar całej gminy swoją siedzibę ma w Brańszczyku.

Rekreacja i wypoczynek

Miejscowość Tuchlin posiada funkcję wypoczynkowo – rekreacyjną ze względu na swe dogodnie położenie nad rzeką. Zlokalizowane są tu głównie prywatne działki letniskowe (stan na 2005r. 120 działek) o łącznej powierzchni ponad 3 ha. W Tuchlinie występuje także wynajem pokoi w tzw. gospodarstwach agroturystycznych. W przyszłości liczba tych gospodarstw powinna sukcesywnie wzrastać ze względu na bardzo korzystne warunki środowiska przyrodniczego oraz walory kulturowe obszaru gminy.

W ostatnich latach zauważa się także duży ruch budowlany dotyczący zabudowy letniskowej we wsi Tuchlin. Należy dodać, iż w opracowanym w 2004r. miejscowym planie

zagospodarowania przestrzennego gminy wyznaczono znaczne tereny wypoczynku letniskowego i jednorodzinnego w południowej części Tuchlina.

Rozwój tej formy rekreacji odbywać się będzie na bazie istniejących walorów przyrodniczych.

Urządzenia infrastruktury technicznej, usługi inne

W Tuchlinie działa jedna z 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie. .

Większość miejscowości w gminie wyposażona jest w sieć wodociagową. W roku 2004 przyłączonych do niej było 85% ludności. W celu zaspokojenia potrzeb pozostałych 15% konieczny jest sukcesywny rozwój istniejącej sieci. Rezerwy istniejących ujęć wody zabezpieczają docelowe potrzeby gminy w związku z tym nie ma potrzeby budowy nowych.

Zaspokojenie potrzeb wynikających z rozwoju gminy następować będzie w ramach istniejących rezerw istniejących ujęć. Dla zapewnienia wysokich standardów obsługi należy dokonać modernizacji urządzeń stacji wodociagowych oraz modernizacji i rozbudowy sieci, stosownie do lokalnych potrzeb.

Jako uzupełnienie zbiorowego zaopatrzenia w wodę dopuszcza się, przejściowo ujęcia indywidualne. W przyszłości należy znaleźć większe środki na prowadzenie działalności z zakresu oświaty, kultury oraz remonty obiektów oświatowych. Nasylenie pozostałych usług (z zakresu handlu, gastronomii, rzemiosła produkcyjno-usługowego itp.) powinien regulować rynek.

Ludność, stan i struktura według płci oraz wieku

W 2005 roku miejscowość Tuchlin liczył 234 mieszkańców. Ludność Tuchlina stanowiła 2,82 % ogółu mieszkańców gminy i w ostatnich latach podlega stopniowemu minimalnemu wzrostowi.

Tabela 2 Ludność wg grup wiekowych

Wyszczególnienie	2005r.
OGÓŁEM.....	234
Przedprodukcyjny (0-17).....	30
Produkcyjny (18-59/64).....	159
Poprodukcyjny (60/65 i więcej).....	45

Źródło: „Obliczenia Urzędu Gminy, dane za 2005r.”

Identyfikacja problemów

Mocne strony

- relatywnie młode społeczeństwo, duży udział osób w wieku produkcyjnym,
- znaczny udział osób wykształconych,

Słabe strony

- niższy od przeciętnego poziom w województwie wykształcenia mieszkańców,
- zasoby mieszkaniowe o niskim standardzie wyposażenia w urządzenia techniczno- sanitarne,
- wysoka stopa bezrobocia,
- deficyt mieszkań.

4.5. Infrastruktura techniczna

4.5.1. Komunikacja

Układ drogowy w gminie Brańszczyk tworzy sieć dróg publicznych, która służy do powiązań międzyregionalnych, regionalnych i lokalnych, obsługując jednocześnie istniejące zainwestowane tereny. Składa się on z drogi krajowej, drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych.

Powiązania komunikacyjne Tuchlina z obszarem zewnętrznym zapewniają:

- drogi: krajowa nr 8 i droga wojewódzka nr 694, głównie w połączeniach międzyregionalnych i regionalnych.
- sieć dróg powiatowych i gminnych, które uzupełniają i wspomagają drogi układu nadrzędnego, zapewniając połączenia lokalne,

W celu zapewnienia odpowiedniego funkcjonowania sieci drogowej w gminie niezbędne są działania mające na celu utrzymanie, bądź poprawę stanu nawierzchni dróg. Dzięki podniesieniu standardu dróg obszar gminy będzie bardziej dostępny komunikacyjnie – podniesie się atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna.

Charakterystyka układu komunikacyjnego

Układ drogowy

Podstawowy układ drogowy gminy tworzą:

- droga krajowa nr 8 relacji Warszawa – Białystok – Suwałki – granica państwa, droga o znaczeniu międzyregionalnym, posiada nawierzchnię bitumiczną o szerokości jezdni 7,0 m z utwardzonymi poboczami. Długość drogi w granicach administracyjnych gminy wynosi 15,79 km. Droga krajowa nr 8 ze względu na swój tranzytowy charakter obciążona jest dużym ruchem samochodowym, który powoduje znaczną uciążliwość komunikacyjną dla otoczenia. Średni dobowy ruch na odcinku Wyszaków – Ostrów Mazowiecka wynosi 10454 poj. sam. na dobę, przy czym procentowy udział samochodów osobowych wynosi 65%, samochodów ciężarowych 23% , i autobusów 2%. W ostatnim pięcioleciu na tym odcinku drogi krajowej nr 8 nastąpił wzrost ruchu o ok. 63 %. Droga prowadzi komunikację autobusową.
- droga wojewódzka nr 694 relacji Poręba (od dr kraj. nr 8) - Brok – Ciechanowiec o znaczeniu regionalnym, posiada nawierzchnię bitumiczną i szerokość jezdni 6,0 -7,0 m z poboczami gruntowymi. Długość drogi w granicach administracyjnych gminy wynosi 4,76 km, droga prowadzi komunikację autobusową.

- drogi powiatowe zapewniają podstawowe powiązania z sąsiednimi gminami, jak również powiązania wewnątrz gminy, obsługując bezpośrednio przyległe tereny; są to drogi:
 - * droga powiatowa nr 4403 W Wyszaków-Ostrołęka
 - * droga powiatowa nr 2651 W Udrzyn-Brok
 - * droga powiatowa nr 4404 W Poręba-Udrzyn
 - * droga powiatowa nr 4405 W Poręba -Trzcianka
 - * droga powiatowa nr 4407 Jegiel - Dalekie

Łączna długość dróg powiatowych w gminie Brańszczyk wynosi 53,5 km . Prawie wszystkie drogi powiatowe mają nawierzchnie bitumiczne, z wyjątkiem drogi nr 2651 W, która w swym przebiegu na dwóch odcinkach o łącznej dł. 3,0 km ma nawierzchnię żwirową, co stanowi ok. 6 % ogólnej długości dróg powiatowych.

Gmina Brańszczyk ma najwięcej dróg powiatowych o nawierzchni bitumicznej (94%) z pośród wszystkich gmin powiatu wyszkowskiego.

Drogi gminne stanowią uzupełniającą sieć komunikacyjną konieczną do powiązań lokalnych, zapewniają bezpośrednią obsługę wsi i przyległych terenów.

Łączna długość dróg gminnych w gminie Brańszczyk wynosi 296 km z czego 87 % to drogi o nawierzchni żwirowo-gruntowej, tylko 13 % stanowią drogi o nawierzchni bitumicznej.

Ogółem w gminie drogi układu podstawowego o nawierzchni bitumicznej stanowią 49%, pozostałe 51 % to drogi żwirowe i gruntowe. Wskaźnik gęstości dróg twardych wynosi ok. 44,91 km / 100 km².

Komunikacja zbiorowa

Obsługę komunikacją zbiorową mieszkańcom ośrodka gminnego zapewnia komunikacja autobusowa i kolej.

Komunikacja autobusowa umożliwia połączenie ośrodka gminnego w Brańszczyku i całej gminy z: Ostrowcem, Ostrowią Maz., Wyszakowem, Warszawą a także z Ciechanowcem.

Ponadto gminę obsługuje w ograniczonym zakresie PPKS w Ostrowi Mazowieckiej z Placówką Terenową w Broku , są to dwie linie :

- * Ostrów Mazowiecka – Wyszaków (kursuje trasą nr 8)
- * Ciechanowiec – Małkinia - Brok - Poręba Wieś – Wyszaków

Ocena stanu istniejącego układu komunikacyjnego

- istniejący układ drogowy zapewnia podstawowe powiązania ośrodka gminnego z ważniejszymi ośrodkami województwa oraz powiązania lokalne,
- droga krajowa nr 8 jako główny element układu drogowego stanowi oś komunikacyjną, na której opiera się funkcjonowanie prawie całego układu drogowego gminy, w tym miejscowości gminnej.

- problem stanowią przede wszystkim drogi gminne, które w większości posiadają nawierzchnie żwirowe i gruntowe, tylko 35% z nich to drogi o nawierzchni bitumicznej,
- stan techniczny dróg układu podstawowego nie jest w pełni zadowalający ze względu na znaczny stopień zniszczenia nawierzchni asfaltowych, wiele odcinków dróg nie ma właściwych parametrów technicznych, odpowiadających funkcji, którą pełnią w układzie komunikacyjnym

4.5.2. Zaopatrzenie w wodę

Miejscowość Tuchlin jest w całości zwodociągowana. Obsługiwana jest z wodociągu wiejskiego grupowego. Woda dla wodociągu ujmowana jest z poziomu czwartorzędowego, w większości wykazuje ponadnormatywną zawartość związków żelaza i podlega uzdatnianiu. Uzdatniona woda dostarczana jest do odbiorców siecią wodociągową, która jest sukcesywnie rozbudowywana. Wodociąg zrealizowany jest w systemie jednostopniowego pompowania wody.

4.5.3. Odprowadzanie ścieków

W zbiorczą sieć kanalizacyjną obecnie wyposażone są miejscowości: Brańszczyk, Udrzynek, Poręba - Kocęby i Poręba - Średnia. Przewiduje się budowę zbiorczych sieci kanalizacyjnych w kolejnych miejscowościach: Udrzynie „letnisko”, Trzciance, Niemirach, Dudowiznie, Turzynie, Nowym Brańszczyku, Przyjmach i Porębie (Zastruże), Białebloto – Kurza, Białebloto – Kobyla, Nowej Wsi, Nowych Budach, Starych Budach i Tuchlinie.

W pozostałych obszarach gminy, znajdujących się poza zasięgiem wskazanych wyżej systemów magistralnych, w rozwiązaniach gospodarki wodno – ściekowej pozostawia się zaopatrzenie w wodę z indywidualnych ujęć wody i odprowadzanie ścieków do indywidualnych zbiorników na nieczystości ciekłe lub do przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ponadto należy mieć na względzie bardzo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, która powoduje wzrost wytwarzanych przez mieszkańców nieczystości płynnych.

W miejscowościach nie objętych systemem kanalizacji zbiorczych, przewiduje się kanalizację indywidualną i lokalną:

- wszędzie, gdzie istnieją odpowiednie warunki gruntowo-wodne dopuszcza się budowę przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni mechaniczno-biologicznych, z odprowadzaniem oczyszczonych ścieków do gruntu, na warunkach wynikających z przepisów o jakości ścieków wprowadzanych do wód powierzchniowych i do ziemi;
- w obiektach działalności gospodarczej i produkcyjnej, wytwarzających ścieki technologiczne należy zapewnić ich neutralizację poprzez budowę kanalizacji zakładowych i oczyszczalni ścieków,

- w pozostałych przypadkach ścieki należy gromadzić w zbiornikach bezodpływowych na terenie nieruchomości i okresowo je wywozić do punktów zlewnych ścieków przy oczyszczalniach gminnych;

Ocena stanu istniejącego i możliwości rozwoju:

1. Zasoby wód podziemnych, ujęć wykonanych dla potrzeb wodociągów wiejskich w gminie Brańszczyk, udokumentowane i zatwierdzone w kategorii „B” w ilości 368m³/h tj. ok. 8832 m³/d i ok. 3223,680 dam³ w roku, są wykorzystywane w niewielkim stopniu.
2. Wielkość poboru wody z ujęć pracujących w roku 2000 wynosiła łącznie 224 900 m³, co stanowiło niespełna 7% zasobów udokumentowanych i ok. 9% zasobów udostępnionych w ramach pozwoleń wodno-prawnych do eksploatacji.
3. Rezerwy w istniejących źródłach poboru wody zabezpieczą docelowe potrzeby gminy, bez konieczności budowy nowych ujęć wody.
4. Z uwagi na obniżającą się sprawność urządzeń i pogarszającą się jakość wody, podstawowym problemem w perspektywie będzie utrzymanie standardów jakościowych. Wymagać to będzie modernizacji stacji wodociągowych i stosowania nowoczesnych technologii uzdatniania wody.
5. Gospodarka ściekowa na terenie gminy Brańszczyk, w tym także ośrodka gminnego wymaga kompleksowego uporządkowania. Powszechny dostęp do sieci wodociągowej sprzyja większemu zużyciu wody, powodując wzrost ilości ścieków i większe zagrożenia dla środowiska naturalnego.
6. Zapobieganie degradacji środowiska i likwidacja istniejących zagrożeń wymagać będzie rozbudowy istniejącej gminnej oczyszczalni ścieków, budowy nowych oczyszczalni, zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni przydomowych, odpowiednio do potrzeb i uwarunkowań środowiska przyrodniczego.

4.5.4. Sieć gazowa

Wsie znajdujące się obecnie w zasięgu sieci gazowej:

- Brańszczyk,
- Niemiry,
- Poręba - Średnia,
- Udrzynek,
- Poręba – Koceby

Docelowo przewiduje się zgazyfikowanie obszaru całej gminy i zaopatrywanie mieszkańców w gaz z istniejącego gazociągu przesyłowego DN 250 relacji Wyszaków – Ostrów Mazowiecka. Rozwój sieci warunkowany jest sytuacją ekonomiczną gminy.

Jako argument za należy przedstawić duże znaczenie ekologiczne tego surowca energetycznego. Ponadto uzbrojenie terenów w sieć gazową podniesie ich atrakcyjność inwestycyjną (element uzbrojenia terenu).

Mieszkańcy obecnie ciepło uzyskują z pieców indywidualnych i kotłowni lokalnych znajdujących się na terenie gminy. W Turzynie przy Szkole Podstawowej funkcjonuje kotłownia olejowa.

Kształtowanie gospodarki powinno zmierzać w kierunku zwiększania pozyskiwania energii cieplnej z surowców ekologicznych – biomasa. Przy rozległych kompleksach leśnych i odpowiednio prowadzonej gospodarce leśnej (drewno), rolnictwie nastawionym na uprawy zbożowe (słoma) oraz glebach słabych klas (możliwość wprowadzenia upraw mało wymagających - roślin energetycznych) poszukiwanie surowców z alternatywnych dla tradycyjnych surowców energetycznych jest uzasadnione. W tym zakresie można liczyć na wsparcie finansowe od Państwa dla gmin wynikające z zobowiązań integracyjnych – Polska zobowiązała się do pozyskiwania ok. 7,5% (do roku 2010) energii z źródeł odnawialnych.

4.5.5. Ciepło

Mieszkańcy Tuchlina ogrzewani są głównie za pośrednictwem pieców indywidualnych i kotłowni lokalnych opalanych węglem, koksem, gazem, bądź olejem opałowym.

4.5.6. Elektroenergetyka

Tuchlin zasilany jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania w postaci stacji transformatorowo -rozdzielczej 220/110/15 kV, zlokalizowanego na terenie gminy w Turzynie.

Dostawa i dystrybucja energii z tej stacji do poszczególnych zagród odbywa się za pośrednictwem sieci elektroenergetycznej rozdzielczej średniego napięcia 15 kV wyposażonej w lokalne stacje transformatorowo – rozdzielcze 15/0,4 kV. Ze stacji tych energia elektryczna doprowadzana jest do indywidualnych odbiorców za pośrednictwem miejscowych linii niskiego napięcia 380/220V kablowych bądź napowietrznych.

Oceniając stan elektroenergetyki w gminie należy stwierdzić, że miejscowość gmina dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią 15 kV posiadającą rezerwy przepustowości (obciążalności) elektrycznej zarówno sieci magistralnej jak i odgałęznej 15 kV oraz dostateczną ilością stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

4.5.7. Telekomunikacja

Teren całej gminy obsługiwany jest w zakresie powszechnych usług telekomunikacyjnych przez Telekomunikację Polską SA. oraz Telenet Wschód. Centrala jest powiązana światłowodami z centralami w Wyszakowie i Ostrowi Mazowieckiej. Dodatkowo gmina, w tym Tuchlin obsługiwany jest przez radiowy system dostępu abonenckiego RSDA działający w oparciu o stacje bazowe zlokalizowane w gminach: Długosiodło i Łochów.

Generalnie gmina jest stelefonizowana. Dla stworzenia możliwości uruchomienia szerokiej gamy usług oraz udostępnienia łączy do transmisji danych wymagane będą dalsze prace inwestycyjne i modernizacyjne infrastruktury telekomunikacyjnej.

Identyfikacja problemów

Mocne strony

- dostateczny stan elektroenergetyki,

Słabe strony

- niewielki udział bazy turystyki zorganizowanej w zagospodarowaniu przestrzennym, brak urządzeń niekubaturowych jak np. szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe, biwakowiska, przystanie wodne,
- zbyt mało zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej,
 - brak nawierzchni twardej na wielu drogach pełniących rolę obsługi lokalnej, stwarza to gorsze warunki dla rozwoju jednostek osadniczych oraz zniechęca inwestorów.

III. Zadania polegające na poprawie sytuacji na obszarze ośrodka gminnego

- poprawa lokalnej infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej,
- rozwój systemu komunikacji i infrastruktury drogowej,
- poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez rozwój kanalizacji,
- poprawa lokalnej infrastruktury oświaty i wychowania.

1. Lista zadań

W Planie Odnowy Miejscowości Tuchlin do realizacji przyjęto zadania polegające na poprawie sytuacji z uwzględnieniem:

- zmiany w sposobie użytkowania terenu poprzez stworzenie warunków do powstawania zabudowy mieszkaniowej indywidualnej i letniskowej, usługowej oraz rozwoju drobnej przedsiębiorczości,
- rozwoju systemu komunikacji i infrastruktury drogowej,
- poprawy stanu środowiska naturalnego,
- poprawy lokalnej infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej,
- poprawy lokalnej infrastruktury sportowo - oświatowej.

2. Lista zadań do zrealizowania wynikających z hierarchii ważności

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym opracowane zostały w oparciu o Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Brańszczyk 2005-2013. Priorytety porządkują hierarchicznie kolejność podejmowanych działań.

W ramach inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym na terenie gminy przewiduje się:

1. budowa kanalizacji deszczowej w miejscowości Brańszczyk,
2. rozbudowa sieci wodociągowej w Brańszczyku,
3. modernizacja stacji wodociągowej w Trzciance,
4. przebudowa drogi gminnej Nowa Wieś – Kurza,

5. przebudowa drogi Dalekie-Tartak (od drogi powiatowej do osiedla),
6. przebudowa drogi gminnej do cmentarza w Porębie,
7. modernizacja chodników ulicznych,
8. przebudowa drogi gminnej w Dudowiznie
9. przebudowa drogi gminnej Nowy Brańszczyk – Przyjmy - Tuchlin -, „TRAKT NAPOLEOŃSKI”
10. odnowa drogi gminnej w Porębie – Kocęby,
11. rozbudowa sieci wodociągowych,
12. budowa świetlicy w Dalekim Tartak,
13. budowa parkingu i boiska w Porębie Średniej,
14. odnowa wsi Tuchlin – budowa chodnika i placu przy świetlicy OSP, modernizacja świetlicy,
15. odnowa wsi Niemiry, budowa chodnika ulicznego w centrum wsi,
16. odnowa wsi Udrzyn, budowa chodnika ulicznego wraz z placem w centrum wsi,
17. odnowa wsi Brańszczyk, budowa centrum miejscowości
18. budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach:
 - Trzcianka i Niemiry,
 - Knurowiec
 - Budykierz
 - Białełoto – Kobyla
 - Białełoto – Stara Wieś
 - Białełoto - Kurza
 - Nowa Wieś
 - Dudowizna, Udrzyn „Letnisko”
 - Turzyn,
 - Nowy Brańszczyk,
 - Przyjmy,
 - Nowe Budy,
 - Stare Budy,
 - Tuchlin,
 - Poręba – Kocęby (Księży Kąt)
19. budowa oczyszczalni we wsiach:
 - Trzcianka,

- Turzyn,
- Nowe Budy

20. przebudowa drogi Przyjmy - Nowe Budy,
21. budowa hali sportowej przy PSP w Białymbłocie,
22. przebudowa dróg transportu rolnego Poręba - Kocęby,
23. budowa ulicy Zielone Wzgórze w Brańszczyku,

Charakterystyka zadania pn odnowa wsi Tuchlin – Remont i przystosowanie budynku OSP na świetlicę wiejską oraz wykonanie ciągu pieszego w miejscowości Tuchlin

I. OPIS TECHNICZNY DO PROJEKTU CIĄGU PIESZEGO.

1 PODSTAWA OPRACOWANIA.

Zlecenie Wójta Gminy Brańszczyk .

2 MATERIAŁY WYKORZYSTANE DO PROJEKTU .

- podkłady geodezyjne w skali 1 : 1000,
- pomiary z natury.

3 ZAKRES OPRACOWANIA.

Opracowanie w swoim zakresie obejmuje wykonanie remontu i przystosowanie budynku OSP na świetlicę wiejską oraz wykonanie ciągu pieszego szer 1.4 m , wjazdów na posesje w pasie drogi powiatowej nr 4405W, zagospodarowania miejsca pamięci w miejscowości Tuchlin .Ciąg pieszy i wjazdy umożliwią bezpieczne dojście i wjazd na posesję .

4. OPIS TECHNICZNY.

4.1 CIĄG PIESZY

Projektuje się ciąg pieszy szer. 1.40 m o nawierzchni z kostki brukowej betonowej gr 6 cm w kolorze szarym na podsypce cem-piaskowej gr 10 cm.

Od strony posesji obramowanie ciągu pieszego obrzeżem o wym. 30 x 8.0 cm ,.

Od strony ulicy oraz na zakończeniu wjazdów w linii bramy obramowanie krawężnikiem typu lekkiego 15x30cm na ławie betonowej .

Na wjazdach obniżyć krawężnik do 4 cm .

Z niweletą chodnika dowiązać się do do nawierzchni asfaltowej ulicy.

Przekrój normalny i dane techniczne.

- Pow. chodnika 533.10 m²
- Szerokość chodnika 1.4 m
- Spadek poprzeczny jednostronny 2% w kierunku drogi.

Plan odnowy miejscowości Tuchlin

- Nawierzchnia – kostka brukowa gr 6 cm.
- Podsypka cem-piaskowa gr 10 cm.
- Obrzeże 30.0 x 8.0 cm
- Krawężnik 30x15 cm

4.2 WJAZDY NA POSESJE

- pow. 215.2 m².
- Nawierzchnia z kostki brukowej gr 8 cm
- Podbudowa z betonu B-7.5 gr 15 cm .
- Podsypka piaskowa gr 10 cm.
- Pochylenie poprzeczne zmienne w kierunku ulicy.
- Szerokość wjazdów zmienna od 4.0 do 9.1 m
- Okrawężnikowanie z krawężnika 30 x 15 cm na ławie betonowej
- Krawężnik wyniesiony 4 cm
- Skosy 1.4 :1.4

4.3 ZATOKA

- Pow. zatoki 64.0 m²,
- Nawierzchnia z kostki brukowej gr 8 cm .
- Podbudowa z betonu B-7.5 gr 15 cm .
- Podsypka piaskowa gr 10 cm.
- Pochylenie poprzeczne zmienne w kierunku ulicy.
- Okrawężnikowanie z krawężnika 30 x 15 cm na ławie betonowej
- Krawężnik wyniesiony 4 cm

4.4 ZAGOSPODAROWANIE MIEJSCA PAMIĘCI

Zaprojektowano utwardzenie terenu miejsca pamięci kostką brukową gr 8cm na podbudowie z betonu B-7.5 gr 15 cm

Konstrukcja utwardzenia dotyczy placu i chodnika wzdłuż ulicy

- Pow. utwardzenia 311.0 m²,
- Nawierzchnia z kostki brukowej gr 8 cm .
- Podbudowa z betonu B-7.5 gr 15 cm .
- Podsypka piaskowa gr 10 cm.
- Pochylenie poprzeczne zmienne w kierunku ulicy.
- Okrawężnikowanie z krawężnika 30 x 15 cm na ławie betonowej

4.5 ODWODNIENIE.

Odwodnienie w teren.

4.6 ZIELEŃ

Zieleń zaprojektowano w miejscu pamięci ,

Pomiędzy ogrodzeniem posesji a utwardzeniem posadzić krzewy ozdobne np. forsycje i pięciornika.

4.7 ROBOTY ZIEMNE.

W miejscach krzyżowania się chodnika i wjazdów z uzbrojeniem podziemnym y wykonać ręcznie .

Ewentualne zniszczone punkty geodezyjne odtworzyć.

Pomiędzy posesją nr 56 a 64 należy poszerzyć nasyp pod chodnik.

Nadmiar ziemi z korytowania przenieść na poszerzenie nasypu pod chodnik.

II. OPIS TECHNICZNY DO PROJEKTU MODERNIZACJI ŚWIETLICY

2. Opis stanu istniejącego

Działka nr 549 położona na gruntach wsi Tuchlin gm. Brańszczyk zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brańszczyk przeznaczona w pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i siedliskowe. Działka zlokalizowana jest przy drodze powiatowej asfaltowej.

Na terenie działki znajduje się świetlica Ochotniczej Straży Pożarnej. Działka jest uzbrojona, zagospodarowana, nie podlega ochronie oraz nie jest wpisana do rejestru zabytków.

3. Stan projektowany

Plan zagospodarowania opracowano w celu pokazania lokalizacji projektowanego budynku. Przewidziany do remontu budynek zawiera część socjalną, salę widowiskową, pracownię komputerową sanitariaty. Odprowadzenie ścieków z budynku do szamba dwukomorowego szczelnego projektowanego na działce. Doprowadzenie energii elektrycznej z istniejącej sieci w uzgodnieniu z Zakładem Energetycznym w Wyszku. Doprowadzenie wody z istniejącego przyłącza wodociągowego. Po zakończeniu modernizacji teren działki należy zagospodarować zielenią niską i wysoką według uznania inwestora. Projektowane zagospodarowanie terenu działek nie stwarza zagrożenia dla środowiska, jak również dla ich użytkowników i działek bezpośrednio sąsiadujących.

Remontowany budynek zawiera elementy:

- roboty rozbiórkowe różne, wykucia i zamurowania otworów okien i drzwi, podkłady, podłóża z izolacjami pod posadzki i podsufitki (na płytach gipsowych).
- roboty wykończeniowe adaptacyjne-wewnętrzne budowlane i zewn. Podjazdu,
- roboty sanitarne wewnętrzne i zewnętrzne,
- roboty elektryczne (demontaż starej instalacji i montaż nowej, montaż osprzętu wykonanie instalacji odgromowej)
- wyposażenie świetlicy

IV. Realizacja zadań

1. Planowane zadania inwestycyjne w okresie 2005-2013

Do realizacji z udziałem środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Tabl. 16. Planowane zadania inwestycyjne związane z Funduszami Strukturalnymi w okresie 2005 – 2013

IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW NA LATA 2005 – 2013

Lp.	Nazwa planowanego przedsięwzięcia	Okres realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i Podmioty uczestniczące	Nakłady do poniesienia
INWESTYCJE FINANSOWANE Z PROW – ODNOWA I ROZWÓJ WSI					
1.	Remont i przystosowanie budynku OSP na świetlicę wiejską oraz wykonanie ciągu pieszego w miejscowości Tuchlin	2008-2009	Świetlica wiejska Nawierzchni z kostki brukowej,	PROW 441 703,65 GMINA 161 584,55	603 288,20
BUDOWA LUB MODERNIZACJA URZĄDZEŃ DO ODPROWADZANIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW – WFOŚiGW					
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Tuchlinie	2013	3 km sieci kanalizacyjnej 80szt. przykanalików	WFOŚiGW 2 400 000 GMINA 600 000	3 000 000
BUDOWA LUB MODERNIZACJA DRÓG GMINNYCH – URZĄD MARSZAŁKOWSKI					
1.	Przebudowa drogi gminnej „Trakt Napoleoński”	2008	Nawierzchni asfaltowa dł. 7,1km szer. jezdni 5m	UE RPO 2500000 Gmina 500000	3000000

1.	Rozbudowa sieci wodociagowych	2009		GMINA 30000	30000
		2011		GMINA50000	50000
		2013		GMINA100000	100000

Lp.	Nazwa planowanego przedsięwzięcia	Okres realizacji	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i Podmioty uczestniczące	Nakłady do poniesienia
INWESTYCJE ZREALIZOWANE					
1.	Przebudowa drogi gminnej w Tuchlinie	2007	Nawierzchnia asfaltowa 1,1km szer. jezdni 5m	GMINA 219000	219000

V. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy

Działanie Gminy Brańszczyk ma na celu rozwój sieci drogowych oraz ochronę środowiska naturalnego gminy co stworzy warunki do rozwoju usług związanych z rekreacją i budownictwem mieszkaniowym. Niezbędnym środkiem do osiągnięcia tego celu jest tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości z wykorzystaniem kapitału lokalnego i zewnętrznego. Można to osiągnąć poprzez realizację inwestycji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie całej gminy, stworzenie warunków do rozwoju turystyki i wypoczynku poprzez m.in. realizację modernizacji świetlicy wiejskiej i odnowę centrum wsi, rozwój gospodarstw agroturystycznych, zabudowy lotniskowej, poprawy stanu dróg i połączeń komunikacyjnych.

Powyższe zamierzenia i cele można osiągnąć poprzez :

- zwiększenie atrakcyjności obszarów gminy dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych,
- aktywizację lokalnej społeczności,
- poprawie warunków nauczania,
- wzrost mobilności zawodowej mieszkańców wsi,
- zwiększenie poziomu inwestycji lokalnych,
- wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości i zaangażowanie mieszkańców jako szansę przezwyciężenia trudności ekonomicznych,
- tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej,
- wzrost kreatywności w zakresie poszukiwania pozarolniczych źródeł utrzymania,

Działania powyższe związane są z koniecznością dokonania inwestycji.

W Planie Odnowy Miejscowości Tuchlin ujęte zostały projekty planowane do realizacji w 2005r. przewidziane do współfinansowania z udziałem środków Unii Europejskiej oraz budżetu gminy.

Ponadto zamieszczono dodatkowo zadania związane z realizacją Działania 3.5 - Lokalna infrastruktura społeczna. W ramach tego działania możliwa jest budowa, rozbudowa, przebudowa i wyposażenie infrastruktury społeczno – edukacyjnej, rekreacyjnej i sportowej.

VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin

Realizacja projektów z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej będzie miała bezpośredni, pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, zmniejszy się negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze (poprzez sukcesywne kanalizowanie ośrodka gminnego), poprawią się warunki komunikacji drogowej, zwiększy się przejezdność i bezpieczeństwo na drogach.

Zrealizowane projekty inwestycyjne będą analizowane pod kątem osiągnięcia n/w wskaźników.

Wskaźnik produktu

- długość zmodernizowanych dróg gminnych,
- długość wybudowanych chodników,
- liczba wybudowanych punktów oświetleniowych,
- liczba wybudowanych przejść dla pieszych,
- długość wybudowanej sieci rozdzielczej wodociągów,

Wskaźnik rezultatu

- średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci,
- liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej,
- długość sieci wodociągowej na terenie miejscowości gminnej,
- powierzchnia terenów inwestycyjnych, w tym zabudowy letniskowej z dostępem do sieci wodociągowej,
- liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez stację uzdatniania wody,
- powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem stacji uzdatniania wody,
- poprawa czystości wód powierzchniowych.

Wskaźnik oddziaływania

- liczba pojazdów korzystających z drogi,
- liczba wypadków,
- liczba utworzonych miejsc pracy,
- liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji,
- liczba osób korzystających z sieci wodociągowej,
- bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy,

Plan odnowy miejscowości Tuchlin

Monitorowanie wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania będzie dokonywane raz w roku na etapie oceny Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin na podstawie danych:

- danych statystycznych uzyskanych z GUS i Powiatowego Urzędu Pracy,
- danych z Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez pracownika Urzędu Gminy o rozwoju drobnej przedsiębiorczości,
- innych dostępnych opracowań pozwalających na monitorowanie wskaźników rezultatu.

VII. Plan finansowy na lata 2005-2013

Tabl. 18 Źródła finansowania Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin w latach 2005-2013

Lp.	Nazwa planowanego	Źródła finansowania				Ogółem
		Budżet j,s,t	Budżet państwa	INNE	Środki UE	
1.	Remont i przystosowanie budynku OSP na świetlicę wiejską oraz wykonanie ciągu pieszego w miejscowości Tuchlin	161 584,55	-	-	441 703,65	603 288,20,-
2.	Przebudowa drogi gminnej „Trakt napoleonski”	500 000	-	-	2 500 000	3 000 000,-
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Tuchlinie	600 000	-	2 400 000	-	3 000 000,-
4.	Rozbudowa sieci wodociągowych	30 000 50 000 100 000	-	-	-	30 000,- 50 000,- 100 000,-
Inwestycje zrealizowane						
1.	Przebudowa drogi Tuchlin	219 000	-	-	-	219 000,-

VIII. System wdrażania

Jednostką bezpośrednio odpowiadającą za monitorowanie i wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin jest Komisja Finansów Rady Gminy. PRMT będzie wdrażany przez Wójta Gminy Brańszczyk.

System wdrażania PRMT obejmuje:

- komunikację społeczną w zakresie przyjmowania nowych zadań organizacyjnych
- i inwestycyjnych,
- przygotowanie dokumentacji projektowo - kosztorysowej dla inwestycji ujętych w planie
- składanie wniosków aplikacyjnych o przyznanie dofinansowania ze środków Unii Europejskiej,
- realizacja inwestycji zgodnie z określonymi wymogami,
- po zakończeniu inwestycji monitorowanie i raportowanie wydatków i efektów rzeczowych projektu,

- przedkładanie Komisjom Rady Gminy raportów i informacji z przebiegu realizacji zadań umieszczonych w PRMT.

IX. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie jest to proces systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. *Monitoring* dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania pomocy.

Monitoring prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym.

Monitoring rzeczowy obejmował będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwił ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w PRM i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- wskaźniki oddziaływania.

Monitoring finansowy obejmował będzie dane finansowe realizacji projektów, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków, w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych.

1. System monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin.

Jednostką bezpośrednio odpowiadającą za monitorowanie i wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin jest Komisja Finansów Rady Gminy.

W pracach związanych z monitorowaniem i oceną Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin mogą brać udział również niezależni eksperci oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego i Urzędu Wojewódzkiego.

Przedmiotem oceny i monitorowania przez Komisję Finansów winna być zgodność PRMT z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym.

Jednostka monitorująca ma również prawo wносить wnioski do Wójta dotyczące podziału zadań na poszczególne jednostki organizacyjne i osoby fizyczne.

Plan Odnowy Miejscowości Tuchlin może być uzupełniany o kolejne zadania, które wynikają bezpośrednio ze zmian w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym na lata 2005-2013 dokonywanych na wniosek Komisji Finansów Rady Gminy.

2. Sposoby oceny Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin.

Komisja Finansów Rady Gminy opiniuje merytorycznie poszczególne zadania. Komisja ta będzie przedkładać raporty z przebiegu realizacji zadań umieszczonych w PRMT, co pół roku, na ręce Przewodniczącego Rady Gminy.

Ocena realizacji zadań wynikających w Planu Odnowy Miejscowości Tuchlin dokonywana będzie na sesji absolutoryjnej każdego roku.

3. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.

Plan Odnowy miejscowości Tuchlin jest dokumentem otwartym i winien być uzupełniany poprzez wpis nowych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych raz w roku kalendarzowym, w okresie projektowania budżetu.

Postulaty do PRMT oraz wnioski składać mogą także radni, stowarzyszenia i nieformalne grupy mieszkańców, organizacje powiązane z budżetem Gminy, w tym również spółki prawa handlowego.

4. Public Relations planu

O terminie i trybie rozpoczęcia przyjmowania wniosków i postulatów od mieszkańców, organizacji powiązanych z budżetem Gminy oraz spółek prawa handlowego

Plan odnowy miejscowości Tuchlin

i kryteriach kwalifikacji zadań do PRMSB, informuje media pełnomocnik ds. rozwoju lokalnego.

Monitorowanie przez Komisję Finansów Rady Gminy będzie spójne z zasadami monitorowania i raportowania przez jednostkę wdrażającą zadania.